

Politika obrátená „hore nohami“

Vladimír Manda

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, SK

MANDA, V.: Policy Turned “Upside Down”.
Philosophica Critica, vol. 2, 2016, no. 1, ISSN 1339-8970, pp. 49–58

The essay deals with a special form of policy, prevailing in the EU, which could be named as “upside down” policy because the causes and consequences are being confused or, literally, turned upside down. The essay is examining policy of this form as exemplified today especially by policy oriented toward the immigrants from Syria. Instead of causes, summits of EU and their solutions deal with consequences only. The outcome of such policy is that the social world is not getting better, but is getting worse. At the end of the essay we try to point out some sources of “upside down” policy and its possible results – one of which can be, that the democratic society will be reversed upside down to the undemocratic one.

Key words: European Union – Policy – Immigrants – Democracy – Cause – Consequence

Christopher Hill, historik a anglický marxista, nazval jednu zo svojich kníh „The World Turned Upside Down“ (1991).¹ V knihe zobrazuje revolučné obdobie polovice 17. storočia v Anglicku. Ako hovorí, „obdobie rokov 1645 až 1653 bolo v Anglicku obdobím veľkého obracania, spochybňovania a prehodnocovania všetkého. Staré inštitúcie, staré viery, staré hodnoty začali byť spochybňované“ (Hill 1991, 14). Prostredníctvom zdanlivo chaotických foriem obracania, spochybňovania a prehodnocovania starého sveta sa postupne rodil nový svet, moderný svet vlády súkromného vlastníctva, t. j. buržoázny svet (Hill 1991, 15), ktorý očakávanie širokých vrstiev prostého ľudu bojujúcich na strane parlamentu neuspokojil, ale pomohol zlikvidovať starý svet feudálnej poroby.

Pri sledovaní dnešného, najmä politického diania vo svete a predovšetkým diania v EÚ, mi pri niektorých názoroch a rozhodnutiach politikov neustále prichá-

¹ „Svet obrátený hore nohami“.

dza na myseľ názov Hillovej knihy, o svete obrátenom hore nohami. Na rozdiel od zmyslu a významu, v akom ho použil Hill, by som jeho dnešný zmysel videl v niečom inom. V období anglickej revolúcie 17. storočia, ľudia obracali svet „hore nohami“ preto, aby sa dostali k novému, lepšiemu a slobodnejšiemu svetu. V dnešných časoch, naši politici vo svojich názoroch a rozhodnutiach, za účinnej pomoci mainstreamových médií, obracajú „svet hore nohami“ iným spôsobom a z opačného dôvodu. Obracajú ho tak, že pozornosť spoločnosti sústredujú nie k riešeniu príčin vyvolávajúcich problémy, ale k prejavom alebo dôsledkom daných príčin, ktoré, akoby boli dôležitejšie než samotné príčiny. Metodologicko-praktickým jadrom takéhoto postupu je v postmodernej filozofii značne rozšírený názor, že spoločenská realita je náhodným a svojvoľným produktom aktivity spoločenských aktérov, a preto diferenciácia na príčiny a dôsledky tu vlastne nie je potrebná. Objektívnym výsledkom obracania spoločenskej reality, ako reality opierajúcej sa o nevyhnutné kauzálne vzťahy, na realitu utváranú svojvoľne je, pre náš praktický život to, že staré a problematické formy života sa uchovávajú a nové sa nemajú ako dostať na „svet“.

A tak, ako sa v praktickej rovine veľké problémy, či už sú to environmentálne, sociálne, ekonomické alebo politické, „riešia“ spôsobom, že sa neriešia ich príčiny, ale len ich dôsledky, tak sa aj v ideologickej a mediálnej rovine nezobrazujú dané problémy v ich pravdivej podobe, ale len v podobe jednostranných poloprávď alebo vyložených klamstiev. Ako sa v ideologickej reflexii abstrahuje od reálneho sveta a produkuje sa jeho skarikovaná mediálna podoba, tak sa v praktickej rovine reálny svet nepretvára, iba sa ním manipuluje. Veď ako možno pretvárať svet k lepšiemu, keď sa namiesto riešenia príčin, riešia len dôsledky. Na základe takéhoto prístupu sa politika nepohybuje ani z ideologického, ani z praktického hľadiska v skutočnej, objektívnej realite, ale v jej protiklade. To znamená, pohybuje sa len v zdanlivej realite, ktorá je samotnými politickými silami a ich ideológmi vykonštruovanou realitou.

Uvedený metodologický postup prevracania podstatného na nepodstatné a naopak možno pozorovať pri politickom riešení mnohých vážnych otázok súčasného sveta. Môžeme ho sledovať v boji EÚ proti terorizmu, v riešení ekonomických problémov spojených s dôsledkami ekonomickej krízy, napríklad v zadĺženosti štátov eurozóny a podobne. My, s ohľadom na rozsah príspevku, obrátíme svoju pozornosť na politiku EÚ len vo vzťahu k masovej imigrácii obyvateľstva z Blízkeho východu do EÚ. Na jej realizácii je možné, ako v kvapke rosy odrážajúcej podstatu politiky EÚ, sledovať vyššie naznačené obrátenie sveta „hore nohami“.

Búrka, ktorá sa na obyvateľov EÚ prihnala v podobe imigrácie, predovšetkým z Turecka, je okrem svojich masových rozmerov pozoruhodná najmä tým, že tak ako obyvatelia EÚ nič podobné neočakávali, tak aj politike EÚ trvalo dlhý čas než zistila, že tu nejde o obyčajnú imigráciu, ale o masovú imigráciu, ktorá je schopná ohroziť samotnú existenciu EÚ. Hoci, ako sa neskôr ukázalo, predstavitelia EÚ

mali dostatok poznatkov o hroziacom príleve utečencov, pre skutočné riešenie situácie, fakticky nepohli ani prstom. Reakcia predstaviteľov EÚ na prílev imigrantov z Turecka sa hneď od počiatku opierala o názor, že ide o vojnových utečencov, a preto je nutné ich všetkých prijať do krajín EÚ. Merkelová, svojou výzvou na otvorenie dverí pre utečencov do EÚ fakticky udala rozhodujúci tón politike EÚ k imigrantom. Uvedený postoj, umožnil politikom EÚ zahmlieť a nechať nepovšimnutú jednu z podstatných otázok, a to otázku o príčine ich masového príchodu. K príčinám masovej imigrácie z Turecka neobrátili svoju pozornosť ani krajiny V4, ktoré Merkelovej politiku otvorených dverí odmietli. Utečenci totiž neutekali z vojnou devastovanej Sýrie, ale utekali z utečeneckých táborov v Turecku. Neutekali teda do EÚ pred vojnou, ale prichádzali do EÚ za lepšími životnými podmienkami. Tento fakt potvrdzujú samotní imigranti najmä tým, že nemajú záujem ostať v ktorejkoľvek bezpečnej krajine EÚ, ale ich záujem sa orientuje predovšetkým na krajiny s vysokým sociálnym zabezpečením. Podľa posledných informácií sa chystá opustiť Slovensko aj časť irackých kresťanov, ktorí sa rozhodli k nám presídlieť (SITA 2016). V súvislosti s danou povahou masovej imigrácie a najmä s očakávaniami blahobytného života, aký podľa predstáv imigrantov jestvuje v Nórsku, S. Žižek hovorí, že imigranti rýchlo zistia, že „Nórsko neexistuje a dokonca neexistuje ani v samotnom Nórsku“ (Žižek 2015).

Vyššie uvedený postoj predstaviteľov EÚ, ktorý sa nezaoberal skutočnými príčinami imigrácie musel nutne vyústiť do prijatia plánu akceptovaného väčšinou krajín, okrem V4 spočívajúceho v rozdeľovaní imigrantov do jednotlivých krajín EÚ. Na tejto stratégii riešenia imigrantskej krízy sa v zásade nič nezmenilo ani po dohode EÚ s Tureckom (European Commission 2016). Dohoda v zásade mení dve veci. Jedna zmena spočíva v tom, že imigranti už nebudú musieť utekať z Turecka do EÚ s pomocou platených prevádzáčov, ale EÚ si ich bude priväzovať priamo z Turecka. Druhá zmena je pre zahraničnú politiku EÚ významnejšia, aj keď v negatívnom zmysle. Zmena spočíva v tom, že EÚ sa dohodou s Tureckom dostalo v danom vzťahu do politickej závislosti na Turecku. Migranti sa stávajú palicou v rukách Turecka, ktoré ňou pri presadzovaní svojich záujmov vždy zamáva nad hlavami našich politikov, pokiaľ by sa chceli postaviť proti záujmom Turecka. Hoci od uzatvorenia dohody neuplynul ani celý mesiac, R. Erdogan sa už vyhráža, že opätovne otvorí cestu migrantom do EÚ (Šimeková 2016). Okrem toho zverejnené neoficiálne záznamy z prípravy dohody medzi EÚ a Tureckom ukazujú, že Erdogan celkom úspešne mával palicou migrantov nad hlavami D. Tuska a J. C. Junkera už pred uzatvorením dohody (Pluska 2016).

Ak odhliadneme od plejády veľmi zvláštnych aspektov a okolností spojených s riešením utečeneckej krízy, tak od jedného aspektu odhliadnuť nie je možné. Konkrétne, od toho, že napriek rozdielnosti prístupov a návrhov jednotlivých krajín k riešeniu krízy migrantov ani jeden z návrhov sa skutočnému riešeniu problému imigrantov dodnes nevenoval a ani jedno zasadnutie EÚ neprednieslo, ne-

nastolilo riešenie daného problému. Riešenie každého problému si vyžaduje ísť na koreň veci, v danom prípade ísť k hlavným príčinám masovej migrácie. Predložené návrhy práve tento koreň veci „tvrdohlavo“ obchádzajú a spolu s hlavnými médiami fakticky úplne ignorujú. Napriek tomu, že už aj idiot – podľa starých Grékov občan, ktorý by sa, podľa svojej podstaty, mal zaujímať o veci politické, ale sa o ne nezaujíma – vidí, že koreňom problému utečencov z Turecka je vojna v Sýrii. Preto je z demokraticko-politického hľadiska nielen nepochopiteľné, ale takmer šokujúce, že na samitoch EÚ sa primárne nerieši otázka likvidácie teroristického štátu Daesh a urovnanie vojny v Sýrii a Iraku. Namiesto riešenia príčin masového prírlevu imigrantov sa riešia viac menej technické otázky ich prerozdeľovania, zníženia intenzity ich prírlevu, boja s prevádzачmi, budovania záchytných táborov, snahy o dohody o navracaní utečencov do materskej krajiny a pod. Z doterajšieho priebehu, atmosféry a výsledkov riešenia imigračnej krízy jasne plynie, že EÚ sa ani v najbližšej dobe nechystá na skutočné riešenie daného problému a naďalej je rozhodnuté postupovať, alebo lepšie povedané zostupovať po ceste zdanlivého riešenia migračnej krízy do stále hlbšej priepasti narastajúcich problémov.

Prečo tomu tak je? Prečo sa EÚ nesnaží o skutočné riešenie problému a prečo jeho narastajúca snaha obísť skutočné riešenie daného problému nás, obyvateľov EÚ, vedie do stále hlbších a z hľadiska perspektívneho stále ťažie riešiteľných situácií? Pokúsime sa poukázať aspoň na niektoré zjavné dôvody takejto politiky obracania „sveta hore nohami“.

Prvý dôvod, ktorému je potrebné venovať pozornosť, spočíva v tom, že vojna v Sýrii nevznikla z vnútorných príčin, ale bola v podstate vyvolaná pôsobením vonkajších síl, na ktorom sa významnou mierou podieľali a podieľajú niektoré štáty EÚ. Vojna v Sýrii, od jej vypuknutia v roku 2011, prinútila celkovo 15,5 milióna obyvateľov Sýrie zmeniť miesto pobytu, z toho 6,6 milióna obyvateľov zmenili miesto pobytu v rámci Sýrie a 4,8 milióna obyvateľov prinútila emigrovať do cudziny (O'Brien 2016). Okrem toho si vojna doteraz vyžiadala odhadom 400 000 tisíc ľudských životov (Mistura 2016).

Pri hľadaní príčin vzniku občianskej vojny v Sýrii je potrebné začať momentom vypuknutia sociálnych nepokojov v roku 2011 v meste Daraa, pri Jordánskych hraniciach. Sociálne nepokoje boli vyvolané predovšetkým dlhodobým suchom v rokoch 2006 až 2011 v jednej, pôvodne z najúrodnejších oblastí Sýrie. Veľmi rýchly rast populácie už pred spomínaným dlhodobým suchom viedol k nadmernej exploatacii pôdy a vodných zdrojov, takže sýrska vláda nebola schopná udržať znesiteľnú mieru environmentálnej bezpečnosti.² Dlhodobé sucho potom viedlo

² K chápaniu environmentálnej bezpečnosti ako verejného statku a predpokladu udržateľnosti akéhokoľvek politického režimu pozri (S'tahel 2015). Prekročenie limitov rastu populácie a exploatacie lokálne dostupným prírodných zdrojov je jedným z hlavných zdrojov

k radikálnemu poklesu poľnohospodárskej produkcie, čo následne vyústilo do zániku mnohých poľnohospodárskych usadlostí v danej oblasti s následnou vynútenou migráciou, približne 1,5 milióna obyvateľov, do iných oblastí Sýrie (Plamer 2013) na jednej strane a na druhej strane neschopnosti vlády zabezpečiť dostatok potravín a vody pre celú sýrsku populáciu. Pôvodne vnútorný sociálno-ekonomický konflikt bol zahraničným zasahovaním do vnútorných záležitostí Sýrie zneužitý a postupne premenený na vojnový konflikt (Marshall 2015).

V uvedenej súvislosti by dnes už ťažko mohlo niekoho prekvapiť priznanie amerického viceprezidenta J. Bidena, že veľkým problémom politiky USA v snahe odstrániť B. Asada od moci bolo to, že tam nikde nebola žiadna umiernená opozícia a ich vlastní spojenci v boji proti Asadovi, Turecko, Saudská Arábia ako aj Spojené Arabské Emiráty, vyzbrojili teroristov Al-Nusra ako aj teroristov Al-Kaida (Biden 2014).³ Na uvedenú informáciu J. Bidena vecne nadväzuje informácia o tom, že Saudská Arábia je tretím najväčším odberateľom zbraní Nemecka. Nie nadarmo požadoval poslanec za stranu Zelených C. Özdemir v Bundestagu zastavenie vývozu nemeckých zbraní do Saudskej Arábie. Veď nie je možné bojovať proti IS a súčasne vyzbrojovať Saudskú Arábiu (Polak 2016). Podobný odpor proti predaju zbraní Saudskej Arábii sa objavil aj v Anglicku, ktoré tam len za vlády D. Camerona vyviezlo zbrane za 6 miliárd dolárov (RT 2016). Aby bol obraz úplný, podobne ako v prípade vojny v Líbyi, aj v prípade vojny v Sýrii sa aktívne angažuje najmä Francúzsko, ktoré už minimálne od roku 2011 „kulo“ tajné dohody s Tureckom na úkor Kurdov a oficiálnej vlády v Sýrii (Meysan 2016).

Ak to zhrnieme, tak významné štáty EÚ akými sú Nemecko, Francúzsko a Anglicko, ako aj dnešný blízky spojenec EÚ, Turecko, sú z rôznych dôvodov priamo zaangažované na občianskej vojne v Sýrii spolu s ostatnými hráčmi, akými sú USA, Saudská Arábia a Spojené arabské emiráty. Všetky uvedené štáty sú aj súčasťou tzv. Západnej koalície vedenej USA zameranej na boj proti Daesh. Bojujú teda proti teroristickému štátu, ktorý je hlavným podnecovateľom vojny v Sýrii a Iraku, ale súčasne, podľa J. Bidena a iných zdrojov ho aj vyzbrojújú. Na pozadí uvedených, všelijako pokrútených vzťahov už nie je ťažké pochopiť, prečo sa EÚ ani náhodou nevenuje príčinám imigrantov prichádzajúcich z Turecka. Aby tak urobila, musela by v prvom rade obrátiť kritickú pozornosť na seba, na politiku hlavných mocností EÚ, na vzťah EÚ a NATO, na politiku svojho spojenca v imigrantskej kríze, Turecka, a politiku svojho najsilnejšieho spojenca, USA. Takýto krok EÚ je v dnešných podmienkach takmer nepredstaviteľný a tak jediný, kto by možno

konfliktov aj v Egypte a v mnohých ďalších afrických krajinách. K súvislosti environmentálnej krízy a politických revolúcií, resp. vnútroštátnych konfliktov, pozri (Sťahel 2016).

³ Neskôr sa J. Biden prostredníctvom hovorca Ministerstva zahraničných vecí USA ospravedlnil Americkým spojencom, ale len zato, že vo svojich výrokoch uviedol, že teroristov vyzbrojovali „intentionall“ („zámerne“), t.j. či ich vyzbrojovali zámerne alebo len náhodne, tak ich vyzbrojovali (Biden 2014).

tento obrat urobil by mohla byť formujúca sa európska strana DiEM 25 vedená J. Varufakisom (Chmelár 2016).

Neriešenie skutočnej príčiny imigrácie zo Sýrie sa rovná faktickej podpore vojny v Sýrii a tým aj, zároveň, podpore dlhodobému prílivu imigrantov zo Sýrie. To je hlavný dôvod snahy politikov EÚ prijať dlhodobý mechanizmus prerozdeľovania utečencov. Keďže EÚ nechce riešiť hlavnú príčinu imigrácie, tak či chce alebo nechce, musí riešiť dôsledky tejto vojny, konkrétne, prerozdeľovanie imigrantov. Súčasná skúsenosť s masovou imigráciou nám odhaľuje aj jeden zaujímavý fakt. Na rozdiel od mnohých iných prípadov, kedy sa sociálno-ekonomické dôsledky činnosti politikov objavujú vo svojej nahote až v čase, keď už si nikto ani nespomenie na ich skutočné príčiny, tak v prípade dôsledkov zahraničnej politiky EÚ, nás „osud“ nenechal tak dlho čakať a dôsledky sa dostavili nečakane rýchlo. Príliv migrantov je niečo ako nechcená „odmena“ za politiku, ktorú realizuje EÚ v Afrike, na Blízkom východe a čo nevidieť sa určite dostavia aj dôsledky politiky voči Ukrajine. Zatiaľ však väčšina Ukrajincov uteká do Ruska.

Obráťme svoju pozornosť k reálnym dôsledkom politiky, ktorá odmieta riešiť príčiny problémov a sústreďuje sa len na manipuláciu s dôsledkami, manipuláciu, ktorú vyhlasuje za riešenie problému. Možno konštatovať, že tak ako pri skutočných príčinách krízy vládne medzi politikmi a ideológmi EÚ „pokoj zbraní“, o to „zúrivejší“ boj je v otázke, čo s imigrantmi? Podľa S. Žižeka tu stoja proti sebe dva prístupy. Na jednej strane sú ľavicoví liberáli, „ktorí vyjadrujú hnev nad tým ako Európa dovoľuje tisícom ľuďom umierať v Stredozemnom mori. Európa musí ukázať solidaritu otvorením dverí dokorán“ (Žižek 2015). Na druhej strane sú tzv. anti-imigrantskí populisty, ktorí zdôrazňujú, že si musíme chrániť svoje spôsoby života a nechať Afričanov, nech si riešia svoje problémy (Žižek 2015).

Strany obhajcov imigrantov, okrem zdôrazňovania potreby rešpektovania ľudských práv a pomoci utečencom, predkladajú len vízie toho, ako by mohli alebo mali byť imigranti začlenení do spoločnosti a akým prínosom budú pre domácu spoločnosť. Niektorí napríklad očakávajú od príchodu migrantov oživenie upadajúcej populácie v EÚ, iní zdôrazňujú ich ekonomický prínos a podobne. Iní zdôrazňujú, že nutnosť akceptovania imigrantov je dôsledkom globalizácie sveta a vzniku rozmanitých nadnárodných inštitúcií spájajúcich do vzájomnej kooperácie rozmanité časti sveta. K tlaku globalizácie je tiež nutné pripočítať environmentálne zmeny, ako sú zmena klímy, nedostatok vody a podobne, čo nutne povedie k prehlbeniu migračných procesov. „Veľké migrácie sú našou budúcnosťou, jedinou alternatívou k nim je barbarstvo“ (Žižek 2015).

Nesporne najoriginálnejší Žižekov názor ohľadne nutnosti akceptácie imigrantov zdôrazňuje, že utečenci sú v podstate našimi triednymi spolubojovníkmi proti svetovému kapitálu. Predsa aj ich vynútený odchod z domova je dôsledkom pôsobenia svetového kapitálu (Žižek 2015). Ak by sme aj pripustili opodstatnenosť jeho názoru, že súčasná vlna imigrantov do EÚ je výsledkom pôsobenia svetového

kapitálu, tak z toho neplynie, že ten, kto je pod tlakom svetového kapitálu je aj jeho triednym odporcom. Svetový kapitál negatívne postihuje aj mnohých domácich kapitalistov a strednú vrstvu, ktorí síce môžu nenávidieť svetový kapitál, ale preto sa ešte nestávajú bojovníkmi proti kapitálu vôbec. Napriek tomu, že doteraz nikto neposkytol obraz o sociálnom zložení imigrantov prichádzajúcich do EÚ z Turecka, tak z rozmanitých informácií o ich finančnom zabezpečení je možné sa domnievať, že ide skôr o stredné vrstvy sýrskej spoločnosti, ktoré do Európy neutekajú preto, aby tu začali triedny boj proti svetovému kapitálu.

Odporcovia akceptácie masovej migrácie obyčajne zdôrazňujú ich kultúrne odlišnosti, najmä náboženské, ktoré im neumožnia sa plne integrovať do spoločnosti. Poukazujú na ich všeobecnú nepripravenosť zapojiť sa do ekonomického procesu, výšku nákladov na ich prípravu a vo svetle teroristických útokov zdôrazňujú bezpečnostné riziká. Na strane odporcov akceptácie masovej migrácie sú okrem toho aj doterajšie negatívne skúsenosti s realizáciou, kedysi tak skloňovanej multikulturality. Multikulturalita zlyhala, hlásali ešte prednedávnym A. Merkelová (TASR 2010), D. Cameron (Euraktiv 2011), ale napríklad aj náš minister zahraničných vecí M. Lajčák (TASR 2015) a iní čelní predstavitelia EÚ. Prečo by mala byť teraz integrácia nových prisťahovalcov úspešná nie je jasné tým skôr, že je to práve EÚ, ktorá má svoje „prsty“ v ich premene na bezdomovcov. Ak by sme parafrázovali vyššie uvedené slová poslanca Bundestagu, C. Özdemira, ako je možné podieľať sa na jednej strane na zbavení základných životných podmienok masy ľudí a na druhej strane od nich žiadať, aby sa do tejto, voči nim „nepriateľskej“ spoločnosti súčasne integrovali?

Pointou tohto „nel'útostného“ boja o to, ako manipulovať s dôsledkami neriešených príčin je to, že hlavné príčiny masovej migrácie ostávajú nepovšimnuté a prijímané riešenia nás ženu do ďalších nepredvídateľných problémov. Postoj zástancov migrácie sa na prvý pohľad javí ako vysoko morálny, pretože pomáhajú utečencom a vo svojej obhajobe migrantov sa opierajú o ľudské práva a morálku. V tichosti obchádzajú fakt, že najlepšou pomocou pre migrantov nie je ich trvalé presídlenie do cudzej krajiny, ale zastavenie vojny v ich krajine a obnova ich mierového života. Odporcovia migrácie, ako napríklad krajiny V4, síce odmietajú ich trvalé presídľovanie do svojich krajín, ale ani oni nepresadzujú zastavenie vojny v Sýrii, aby mohli byť obnovené ich normálne životné podmienky. Spor jedných s druhými, nie je teda sporom o skutočné riešenie krízy migrantov, ale je to len spor o to, ako masový prílev migrantov zmanipulovať do podoby prijateľnej pre EÚ.

Metodologický postup obracania podstatného na nepodstatné a naopak má však aj iné vážne dôsledky pre život spoločnosti. Po teroristických útokoch vo Francúzsku a v Belgicku sa vo viacerých krajinách pristupuje, v záujme bezpečnosti, k rozmanitým mimoriadnym opatreniam, ktoré často vedú k postupnému obmedzovaniu či už ľudských alebo občianskych práv človeka. Napríklad J. Harbemas

v rozhovore na tému Parížskych útokov vyslovuje obavy z prijímania zákonov proti terorizmu, lebo tieto celkom určite obmedzujú ľudské individuálne slobody, hoci to, či prinášajú spoločnosti aj väčšiu bezpečnosť nie je celkom isté (Habermas 2015). Svoje obavy vyslovuje rovnako jednostranným a obráteným spôsobom, akým naši politici obchádzajú skutočné riešenie problémov. Vo svojom pohľade sa zameriava len na dôsledky teroristických činov a obavy zo straty slobôd človeka. Nepýta sa, ako je možné, že občianska spoločnosť presadzujúca individuálne slobody a práva dovoľí „svoju“ štátu viesť takú zahraničnú politiku, ktorá sa nakoniec nutne obracia proti samotnej občianskej spoločnosti. Obracia sa proti tým individuálnym slobodám, o ktoré by sa mala opierať aj moc ich politikov, a teda aj ich moc viesť agresívnu zahraničnú politiku. Neboli snád' zničenie Iraku, zničenie štátnosti Líbye, občianska vojna v Sýrii, opreté o politický súhlas občianskej spoločnosti s danými akciami? Ak je tomu tak, potom aj vznik Daesh a jeho teroristické útoky, masová migrácia a ďalšie problémy, za ktorými stojí politika „demokratických“ štátov sú, aj keď nepriamym, dôsledkom politických slobôd členov občianskych spoločností členských štátov EÚ. Ak sa teda dôsledky zahraničnej politiky týchto štátov nakoniec premietajú dovnútra týchto štátov, do obmedzovania individuálnych slobôd, tak sa deje len to, že daný štát začína robiť vo svojej vnútornej politike to, čo robí vo svojej zahraničnej politike. Je to len dôkazom toho, že štát nemôže vo vonkajšej politike trvalo uplatňovať násilie voči iným štátom a doma sa hrať na obhajcu individuálnych slobôd.

Domnievame sa, že idea individuálnych ľudských práv a slobôd chápaná, na jednej strane, ako „nástroj“ domáceho komfortného života indivíduí a na strane druhej, ako nástroj agresívneho a arogantného zasahovania do života iných štátov, je jednou z foriem obracania „sveta hore nohami“, konkrétne, obracaním demokratickej spoločnosti na nedemokratickú. Koniec koncov, už dávnejšie niektorí autori poukazujú na to, že v USA vládne skôr oligarchia než demokracia (Gilens – Page 2014). V európskych ako aj v našich domácich pomeroch sa pre mnohých nečakane rozmáhajú rôzne ultrapravicové a neonacistické zoskupenia a hnutia, čo sa nemôže skončiť inak, ako „obrátením“ demokratickej spoločnosti na jej opak, pokiaľ sa politika ignorancie príčin a manipulácie s dôsledkami zásadne nezmení.

Literatúra

- BIDEN, J. (2014): Turks, Saudis, UAE funded and armed Al Nusra and Al Qaeda: In: *Medeast Shuffle*. Web. 10.05.2016. <https://mideastshuffle.com/2014/10/04/biden-turks-saudis-uae-funded-and-armed-al-nusra-and-al-qaeda/>.
- EURACTIV (2011): Aj Cameron si myslí, že multikulturalizmus zlyhal. In: *EurActiv*. Web. 12.12.2012. <http://euractiv.sk/clanky/socialna-politika/aj-cameron-si-mysli-ze-multikulturalizmus-zlyhal-016615/>.

- EUROPEAN COMMISSION (2016): EU nad Turkey agree European Response to refugee crisis. In: *NEWS*. Web. 20.04.2016. http://ec.europa.eu/news/2016/03/20160319_en.htm.
- GILENS, M. – PAGE, I. B. (2014): Testing theories of American Politics: Elites, Interst Groups, and Average Citizens. In: *Perspectives on Politicis*, Volume 12, Issue 30, 564–581. Web. 12.12.2015. DOI: <http://dx.doi.org/10.1017/S1537592714001595>.
- HABERMAS, J. (2015): The Paris Attack And Its Aftermath. In: *Social Europe*. Web. 10.02.2016. <https://www.socialeurope.eu/2015/11/habermas-paris-attack/>.
- HILL, CH. (1991): *The World Turned Upside Down*. Penguin Books.
- CHMELÁR, E. (2016): Demokratizácia ako posledná šanca Európy. In: *Európske noviny*. Web. 18.03.2016. <http://europskenoviny.sk/2016/02/10/eduard-chmelar-demokratizacia-ako-posledna-sanca-euroopy/>.
- MARSHALL, J. (2015): The US Hand in the Syrian Mess. In: *Consortiumnews*. Web. 04. 10. 2010. <https://consortiumnews.com/2015/07/20/the-us-hand-in-the-syrian-mess/>.
- MEYSSAN, T. (2016): The motive for the attacks in Paris and Brussels. In: *Voltairenet*. Web. 08.04.2016. <http://www.voltairenet.org/article190968.html>.
- MISTURA (2016): Syria death toll: UN envoy estimates 400,000 killed. In: *ALJAZEERA*. Web. 10.05.2016. <http://www.aljazeera.com/news/2016/04/staffan-de-mistura-400000-killed-syria-civil-war-160423055735629.html>.
- O'BRIEN, S. (2016): Stephen O'Brien Statement on Syria. In: *OCHA*. Web. 16.05.2016. <http://www.unocha.org/syria>.
- PLAMER, B. (2013): Drought helped cause Syria's war. Will climate change bring more like it? In: *The Washington Post*. Web. 20.03.2016. <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2013/09/10/drought-helped-caused-syrias-war-will-climate-change-bring-more-like-it/>.
- PLUSKA (2016): Prezident Turecka sa vyhráždal EÚ: Jeho rozhodnutie by Úniu zničilo! In: *Pluska*. Web. 10.03.2016. <http://www.pluska.sk/spravy/zo-zahranicia/prezident-turecka-vyhrazil-eu-jeho-rozhodnutie-uniu-znicilo.html>.
- POLAK, P. (2016): Německá opozice žádá zastavení dodávek zbraní Saúdské Arábie. In: *Český rozhlas – Zprávy*. Web. 20.03.2016. http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/nemecka-opozice-zada-zastaveni-dodavek-zbrani-saudske-arabii--1570078.
- RT (2016): Britain's sale of arms to Saudi Arabia violates international law – la wyers. In: *RT*. Web. 18. 03. 2016. <https://www.rt.com/uk/328525-saudi-arms-international-law/>.
- SITA (2016): Časť irackých kresťanov sa zo Slovenska vrátila domov. In: *Sme*. Web. 17.05.2016. <http://domov.sme.sk/c/20165675/cast-irackych-krestanov-sa-zo-slovenska-vratila-domov.html>.

- SŤAHEL, R. (2015): Environmentálna zodpovednosť a environmentálna bezpečnosť. In: *Filozofia*. roč. 70, č. 1 (2015), 1–12.
- SŤAHEL, R. (2016): Environmental Crisis and Political Revolutions. In: Arnason, J. P. – Hrubec, M. (eds): *Social Transformation and Revolutions*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 99–120.
- ŠIMEKOVÁ, S. (2016): Dohoda medzi EÚ a Tureckom alebo nástroj na vydieranie Európskej únie. In: *Európska únia*. Web. 20.04.2016. <http://europa.sk/sulik.sk/dohoda-medzi-eu-tureckom-vydieranie-europskej-unie/>.
- TASR (2010): Merkelová: Multikulturalizmus v Nemecku stroskotal. In: *Hospodárske noviny*. Web. 20.09.2011. <http://dennik.hnonline.sk/svet/345461-merkelova-multikulturalizmus-v-nemecku-stroskotal>.
- TASR (2015): Lajčák: Projekt multikulturalizmu zlyhal, bol naivný. In: *Sme* [Online]. Web. 12.10.2015. <http://domov.sme.sk/c/7582500/lajcak-projekt-multikulturalizmu-zlyhal-bol-naivny.html>.
- ŽIŽEK, S. (2015): We Can't Address the EU Refugee Crisis Without Confronting Global Capitalism. In: *IN THESE TIMES*. Web. 10.10.2015. <http://inthesetimes.com/article/18385/slavoj-zizek-european-refugee-crisis-and-global-capitalism>.

doc. PhDr. Vladimír Manda, CSc.

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Filozofická fakulta
Katedra filozofie
Hodžova 1, 949 74 Nitra
Slovenská republika
vmanda@ukf.sk